

Hermi gegn Ítalíu

Dómur frá 18. október 2006 - Yfirdeild

Mál nr. 18114/02

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

Meðferð máls fyrir áfrýjunardómstól. Réttur til að vera viðstaddur réttarhöld.

1. Málsatvik

Kærandi, Fausi Hermi, er ríkisborgari í Túnis, fæddur 1969 og afplánar fangelsisdóm á Ítalíu. Kærandi var handtekinn með 485 grömm af heróíni árið 1999 og var ákærður fyrir dreifingu fíkniefna. Hinn 24. mars 2000 var hann dæmdur í sex ára fangelsi og til greiðslu sektar. Hinn 1. september fengu kærandi og einn lögmanna hans tilkynningu um að málið yrði tekið fyrir hjá áfrýjunardómstólnum. Kærandi hafði þó engin samskipti við lögmenn sína fram að meðferð málsins fyrir áfrýjunardómstólnum, en hann sat í fangelsi á þeim tíma. Við meðferð málsins fór lögmaður hans fram á að kæranda yrði heimilað að vera viðstaddur þinghöldin. Þeirri beiðni var hafnað með vísan til þess að kærandi hefði þurft að tilkynna fyrirhugaða þátttöku sína í réttarhöldunum með fimm daga fyrirvara. Það hefði hann ekki gert og því væri í ósamræmi við fordæmi Hæstaréttar að heimila honum að vera viðstaddur þinghöld. Áfrýjunardómstóllinn staðfesti svo dóm undirréttar yfir kæranda. Kærandi áfrýjaði til Hæstaréttar á grundvelli lagalegra atriða, en án árangurs.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að þar sem hann átti ekki kost á því að vera viðstaddur réttarhöld í máli sínu fyrir áfrýjunardómstólnum hefði verið brotið á rétti hans samkvæmt 6. gr. sáttmálans.

Niðurstaða deildar

Niðurstaðan í dómi deildar frá 28. júní 2005 var að brotið hefði verið á rétti kæranda samkvæmt 6. gr. Þrír dómarmenn af sjö skiluðu séráliti. Að beiðni ítölsku ríkisstjórnarinnar, og samkvæmt heimild í 2. mgr. 43. gr. sáttmálans, var málinu vísað til yfirdeildar.

Niðurstaða yfirdeildar

Dómstóllinn tók fram að áfrýjunardómstólnum í Róm hefði eingöngu verið heimilt að byggja dóm sinn á þeim málsástæðum sem lagðar voru fyrir hann í áfrýjun kæranda. Kærandi áfrýjaði á grundvelli lagalegra atriða, en hélt því aldrei fram að hann væri saklaus af brotinu, enda fundust efnin í fornum hans. Þá fannst dómstólnum hæpið að viðvera kæranda í réttarsal við meðferð málsins hefði breytt einhverju um niðurstöðuna. Jafnframt tók dómstóllinn fram að áfrýjunardómstóllinn hefði ekki heimild til að þvingja refsingu, heldur gæti hann eingöngu sýknað, dæmt til vægari refsingar, eða staðfest fyrri dóm.

Þá hefði verið ljóst fyrir meðferð málsins að við áfrýjun yrðu ekki kölluð til nein vitni eða lögð fram ný gögn.

Sérstaklega var tekið fram að réttlát málsmeðferð, í skilningi sáttmálans og eins og hann hefði verið túlkaður, fæli ekki endilega í sér að sakborningur þyrfti að vera viðstaddur málflutning í áfrýjunarmáli. Það væri í sjálfu sér nægilegt til að komast að þeirri niðurstöðu að ekki var brotið gegn 6. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn tók þó til skoðunar, að því gefnu að kærandi hefði átt rétt á að vera viðstaddur réttarhöldin, hvort í raun var brotið gegn þeim rétti. Tekið var fram að kærandi hefði verið búsettur lengi á Ítalíu, og ekkert benti til þess að hann skildi ekki ítölsku. Hann hafði raunar staðhæft áður að hann talaði málið og hefði skilið ákærana og þau gögn sem lögð voru fram í máli hans. Þá væri ekkert sem benti til þess að hann hefði átt í vandræðum með að skilja tilkynninguna um fyrirhuguð þinghöld í málinu. Dómstóllinn taldi miður að í tilkynningu yfirvalda til kæranda kom ekki fram að kærandi yrði að tilkynna um ósk sína um að vera viðstaddur með fimm daga fyrirvara. Hins vegar

væri það fremur í verkahring lögmanna kæranda að kynna fyrir honum reglur sem þessa og ekki mætti leggja óhóflega byrði á yfirvöld í slíkum efnum.

Þá var litið til þess að þrátt fyrir 6. gr. sáttmálans gæti ríki ekki borið ábyrgð á öllum mistökum eða yfirsjónum verjenda, hvort þeir væru ráðnir af sakborningum eða skipaðir af ríkinu. Dómstóllinn taldi raunar að annmarkar á vörn kæranda hefðu verið óverulegir og hann hefði aldrei kvartað yfir vörn sinni, eða haldið því fram við yfirvöld að hún væri ófullnægjandi.

Þar sem engin ósk kom frá kæranda um að vera viðstaddur réttarhöldin hefði áfrýjunardómstóllinn litið svo á að hann hefði afsalað sér þeim rétti sínum. Talið var að eins og atvikum var háttað, hefði það verið eðlileg niðurstaða.

Enn fremur taldi dómstóllinn að þetta fyrirkomulag hefði ekki lagt neinar óhóflegar byrðar á kæranda, þar sem ekki var gerð krafa um að ósk hans kæmi fram í neinu sérstöku formi. Jafnframt var litið til þess að flutningur fanga krefðist skipulags og öryggisráðstafana og því væri ekki óeðlilegt að ákveða þyrfti slíkan flutning með nokkrum fyrirvara.

Tekið var fram að kærandi hefði ekki haft uppi nein mótmæli við fangelsisyfirvöld þegar hann komst að því að hann yrði ekki viðstaddur réttarhöldin. Þá hefðu mótmæli lögmanna hans verið of seint fram komin og ekkert í gögnum sem réttinum bárust frá þeim fyrir þinghaldið benti til þess að kærandi æskti þess að vera viðstaddur.

Það var því niðurstaða dómstólsins að ekki hefði verið brotið á rétti kæranda samkvæmt 6. gr. sáttmálans. Fimm dómarar skiluðu séráliti.